

Lapin liiton kannanotto Metsähallituksen vanhojen ja luonnontilaisten metsien inventointien pohjalta tehtyyn suojeluesitykseen

Lapin liitto katsoo, että näin laajasti tuleviin maankäyttömahdollisuuksiin vaikuttavaa kokonaisuutta ei tule ratkaista ilman kattavaa alueellista vaikutustenarviointia ja kuntien, paikallisten sidosryhmien sekä maakunnan osallistumista valmisteluun.

Metsähallituksen hallitus on tehnyt maa- ja metsätalousministeriölle esityksen vanhojen ja luonnontilaisten metsien inventointien perusteella suojeltavista alueista. Esityksessä ehdotetaan osan inventoinneissa tunnistetuista kohteista suojeltavaksi luonnonsuojelulain nojalla sekä siirrettäväksi luonnonsuojelukäytössä olevaan, ei tuottovaateen alaiseen omaisuuteen.

Lapin liitto pitää asiaa merkittävänä alueidenkäyttöä koskevana kokonaisuutena. Kyse ei ole ainoastaan luonnonsuojelusta tai yksittäisten alueiden luonnonarvoista, vaan ratkaisuihin, joilla voi olla pitkäaikaisia vaikutuksia kuntien kehittämismahdollisuuksiin, alueiden elinvoimaan, infrastruktuurin suunnitteluun, investointiympäristöön sekä Lapin tulevaisuuden maankäyttöön.

Koska esityksen kohteista merkittävä osa sijaitsee Lapissa, korostuvat myös päätöksen alueelliset vaikutukset Lapin kunnille, aluekehitykselle ja tulevaisuuden maankäyttöratkaisuille.

Kuntien näkökulma tulee huomioida valmistelussa

Lapin liitto pitää tärkeänä, että kuntien näkemykset huomioidaan aidosti valmistelussa. Kunnat vastaavat alueensa elinvoiman kehittämisestä, maankäytön suunnittelusta sekä paikallisen kehityksen edellytysten turvaamisesta. Valtion maiden käyttöön liittyvillä ratkaisuilla voi olla merkittäviä vaikutuksia kuntien tulevaisuuden kehittämismahdollisuuksiin sekä alueiden pitkän aikavälin suunnitteluun.

Lapin liiton näkemyksen mukaan näin merkittävän alueidenkäyttöä koskevan kokonaisuuden valmistelussa olisi tullut varmistaa, että kunnilla, maakunnan liitolla sekä muilla alueellisilla toimijoilla on mahdollisuus osallistua valmisteluun ja tuoda näkemyksensä esille ennen päätöksenteon etenemistä. Valmistelussa ei ole myöskään noudatettu juuri valmistunutta Metsähallituksen Lapin luonnonvarasuunnitelmassa 2026–2031 esitettyjä periaatteita kuntien ja sidosryhmien osallistamisesta eri maankäyttömuotojen tulevaisuuden tarpeisiin.

Lapin liitto pitää tärkeänä, että hyvän hallinnon, avoimuuden ja osallistamisen periaatteita sovelletaan johdonmukaisesti merkittäviä alueidenkäyttövaikutuksia sisältävissä valmisteluprosesseissa.

Maakuntakaavoituksen ja alueellisen suunnittelun merkitys

Lapin liitto toimii aluekehitysviranomaisena ja vastaa maakunnan suunnittelusta sekä maakuntakaavoituksesta. Maakuntakaavoituksen keskeisenä tehtävänä on yhteensovittaa eri maankäyttötarpeita sekä luoda edellytykset alueen kestäväälle kehittämiselle.

Maakuntakaavoituksessa tarkastellaan kokonaisuutena luonnonsuojelun, elinkeinojen, liikennejärjestelmien, energiantuotannon, infrastruktuurin, matkailun, poronhoidon sekä muiden alueiden käyttömuotojen yhteensovittamista. Tämän vuoksi merkittävien alueidenkäyttöä koskevien

ratkaisujen vaikutukset tulisi arvioida myös suhteessa voimassa olevaan alueidenkäytön suunnittelujärjestelmään.

Lapin liitto pitää tärkeänä, ettei valtakunnallisella valmistelulla, etenkin ilman valmisteluun liittyvää osallistamista muodosteta uusia merkittäviä alueidenkäyttöratkaisuja tai maankäyttöä käytännössä rajoittavia ratkaisuja tavalla, joka kaventaa maakuntakaavoituksen ja kuntien maankäytön suunnittelun mahdollisuuksia sovittaa yhteen alueiden tulevia kehittämistarpeita.

Osallistamisen ja vaikutusten arvioinnin tulee olla kattavaa ja läpinäkyvää

Metsähallitus on inventointien alkaessa 2.5.2023 tiedottanut, että "Metsähallitus sitoutuu läpinäkyvään prosessiin valtion vanhojen ja luonnontilaisten metsien suojelemiseksi." ([Vanhojen metsien suojele: Metsähallitus sitoutuu läpinäkyvään prosessiin | Metsähallitus](#)). Valmistelussa on kuitenkin nyt menetelty päinvastoin, eikä alueellisilla ja paikallisilla osallisilla ole ollut mahdollisuuksia osallistua valmisteluun tässä kannanotossa esille nostetuista näkökulmista.

Vaikutusten arvioinnissa tulisi tarkastella luonnonsuojelutavoitteiden lisäksi vaikutuksia kuntien kehittämismahdollisuuksiin, alueiden saavutettavuuteen, infrastruktuurin toteuttamiseen, investointiympäristöön, elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin sekä maakunnan pitkän aikavälin kehitykseen. Päätöksenteon tietopohjan tulee sisältää tasapuolisesti kaikki olennaiset alueelliset näkökulmat, jotta ratkaisujen kokonaisvaikutukset voidaan arvioida asianmukaisesti.

Lapin liiton esitys

Lapin liitto katsoo, että ennen asian jatkovalmistelua tulee varmistaa vaikutusarviointien riittävyys, valmisteluprosessin avoimuus sekä kuntien, maakunnan ja muiden keskeisten alueellisten toimijoiden mahdollisuus osallistua asian käsittelyyn.

Lisäksi Lapin liitto pitää perusteltuna, että esityksen vaikutuksista laaditaan maakunnallinen tarkastelu, jossa arvioidaan sen vaikutukset kuntien kehittämismahdollisuuksiin, alueidenkäyttöön, investointiympäristöön sekä Lapin aluekehitykseen kokonaisuutena.

Lapin liiton näkemyksen mukaan kestävät ratkaisut syntyvät avoimen vuoropuhelun, riittävien vaikutusarviointien sekä alueellisten erityispiirteiden huomioimisen kautta. Alueidenkäyttöä koskevien valtakunnallisten ratkaisujen tulee perustua hyvään hallintoon, ennakoitavuuteen sekä alueellisen itsehallinnon kunnioittamiseen.